

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Studijní opora k předmětu kombinované formy studia

předmět

ETOPEDICKÁ DIAGNOSTIKA

obor

**Sociální pedagogika se zaměřením na výchovnou práci
v etopedických zařízeních**

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Vysvětlivky k používaným symbolům

ÚVOD KE STUDIU PŘEDMĚTU NEBO KONKRÉTNÍHO TÉMATU

KONTROLNÍ OTÁZKY A ÚKOLY

prověřují, do jaké míry student text a problematiku pochopil, zapamatoval si podstatné a důležité informace

SHRNUTÍ

shrnutí tématu

POJMY K ZAPAMATOVÁNÍ

vyzdvihuje důležité či nové termíny, nebo hlavní body, které by student při studiu tématu neměl opomenout

LITERATURA

použitá ve studijním materiálu, pro doplnění a rozšíření poznatků

POŽADAVKY NA UKONČENÍ KURZU

student se zde dozví, jakým způsobem bude kurz ukončen (test, seminární práce, projekt, ústní zkouška apod.)

ÚVOD DO STUDIA PŘEDMĚTU (ANOTACE)

Posláním předmětu je studenty seznamovat s možnostmi etopedické činnosti a jejich základními principy a postupy. Předmět umožňuje získání vhledu do praxe současné etopedie a práce etopeda i seznámení s konkrétními příklady z praxe.

CÍLE PŘEDMĚTU:

Cílem předmětu je doplnit poznatky studentů v oblasti etopedické diagnostiky a přispět k rozvíjení jejich pedagogického myšlení a schopnosti komplexně využívat dosud získané poznatky a dovednosti.

OSNOVA PŘEDMĚTU:

1. Etopedie a etopedická diagnostika – definování a obecné vymezení pojmů
2. Cíle, postupy a struktura etopedické diagnostiky
3. Model komplexní diagnostické činnosti v diagnostickém ústavu
4. Odborná činnost etopeda ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy
5. Problematika přístupu k nejčastějším poruchám chování a emocí v praxi etopeda ve školských zařízeních a seznámení s příslušnou kazuistikou

DOPORUČENÁ LITERATURA A JINÉ ZDROJE

ZÁKLADNÍ LITERATURA

- HUTYROVÁ, M. *Etopedie pro výchovné pracovníky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 45 s.; 29 cm. ISBN 80-244-1190-3
- JANKŮ, K. *Dítě s poruchou chování a emocí*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita. 2009. 80s. ISBN 978-80-7368-764-9
- JANSKÝ, P. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. 292 s. ISBN 978-80-7435-534-9
- JANSKÝ, P. *Etopedie a etopedická diagnostika*, 2010. Materiál pouze pro studijní potřeby studentů UHK
- PEŠATOVÁ, I. *Sociálně patologické jevy u dětí školního věku*. 1. vyd.

Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. 364s. ISBN 978-80-7372-291-3

PEŠATOVÁ, I. *Vybrané kapitoly z etopedie*. 1. díl, Klasifikace a diagnostika poruch chování. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2006. 72 s. ISBN 80-7372-087-6

SLOMEK, Z. *Etopedie*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. 2010. 96s. ISBN 978-80-86723-84-6 2010

ŠTĚPÁNKOVÁ, L. *Střediska výchovné péče*. In VÍTKOVÁ, M. *Otázky speciálně pedagogického poradenství*. 1.vyd. MSD, Brno, 2003, ISBN 80-214-2359-5

ŠVARCOVÁ, E. *Vybrané kapitoly z etopedie a sociální patologie*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus. 2009. 162s. ISBN 978-80-7041-959-5.

ŠVARCOVÁ, E. *Úvod do etopedie*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus. 2002.107s. ISBN: 80-7041-449-9

VEČERKA, K. et al. *Problémové děti ve školských výchovných zařízeních*. Praha, 2000. ISBN 80-86535-00-2

VÍTKOVÁ, M. *Integrativní speciální pedagogika*. Brno: Paido 2004. ISBN 80-7315-071-9

VOJTOVÁ, V. *Inkluzivní vzdělávání žáků v riziku a s poruchou chování jako perspektiva kvality života v dospělosti*. Brno: Muni press. 2010. ISBN 978 – 80-210-5159-1

VOJTOVÁ, V. *Přístupy k poruchám emocí a chování v současnosti*. 1. vyd. Brno: MU. 2008. ISBN 978 – 80- 210-4573-6

VOJTOVÁ, V. *Úvod do etopedie*. 1. vyd. Brno: Paido. 2008. 127s. ISBN 978-80-7315-166-9

VOJTOVÁ, V. *Kapitoly z etopedie I*. 1.vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2004. 94s. ISBN 80-210-3532-3

Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních (novelizován s účinností od 1.11.2012)

DOPORUČENÁ LITERATURA

DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z.: *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Avicenum ,Grada , 1995. ISBN 80-7169-192-5

ELLIOTT, J; PLACE, M. *Dítě v nesnázích*, 1.vyd. Havlíčkův Brod: Grada, 2002, ISBN 80-247-0182-0

MATOUŠEK, O.; KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha, 2003. ISBN 80-7178-771-X

MATOUŠEK, O;PAZLAROVÁ, H. *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny*. Praha, 2010. ISBN 978-80-7367-739-8

MÜHLPACHR, P. *Sociální patologie*, 1.vyd. Brno: MU, 2001, ISBN 80-210-2511-5

MÜHLPACHR, P. *Patologické závislosti*. In Pipeková, J. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 1.vyd. Brno: Paido, 1998, ISBN 80-85931-65-6

ONDRÁČEK, P. *Františku, přestaň konečně zlobit, nebo...*, 1. vyd. Praha: ISV, 2003. ISBN 80-86642-18-6

PILÁŘ, J. et al: *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. Praha, 2004. ISBN 80-7312-038-0

VÁGNEROVÁ, M.: *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-214-9

POŽADAVKY NA UKONČENÍ PŘEDMĚTU

Studentům budou v průběhu výuky zadávány konkrétní úkoly související s probíranými tématy. Úkoly jsou vytvářeny v průběhu semestru s ohledem na konkrétní zpracovávaná témata a příklady z praxe. Úkoly zohledňují zkušenosti a místa působení studentů kombinované formy studia.

SEZNAM POŽADAVKŮ K ABSOLVOVÁNÍ PŘEDMĚTU

Zakončení předmětu bude formou zápočtu na základě zpracovaných úkolů a vzhledem k jednotlivým aktivitám zadávaným v průběhu semestru.

Téma č. 1:

Etopedie a etopedická diagnostika – definování a obecné vymezení pojmů

ÚVOD A CÍL TÉMATU

Studenti se seznámí se základní terminologií daného oboru. Cílem úvodního tématu předmětu je umožnit studentům pochopení podstaty etopedické diagnostiky v kontextu etopedie.

ZPŮSOB VÝUKY:

Tématu je věnována pozornost v rozsahu 3 hodin.

POJMY K ZAPAMATOVÁNÍ

Etopedie; etopedická diagnostika, anamnéza, diagnóza, prognóza, katamnéza, hypotéza příčin, strategie řešení.

SHRNUTÍ A TÉMATA KE STUDIU

Studenti se seznámí s podstatou etopedické diagnostiky a jejím zastoupením v oboru etopedie. Úvodní část předmětu se zaměřuje na komparaci užívaných termínů. Studenti se snaží o pochopení a porozumění problémovému chování dítěte ve vztahu k jeho osobnostním charakteristikám, psychosociálním vlivům a vývojovému aspektu. Osvojují si, že etopedická diagnostika se snaží komplexně

postihnout nejen symptomy daného problému, ale na základě jejich interpretace a analýzy celkové situace stanovit hypotézu příčin a zvolit optimální strategii řešení. Po absolvování přednášky vědí, že etopedická diagnostika vychází z celostního pojetí osobnosti dítěte, jehož problémům se snaží porozumět na základě vytvoření komplexního posouzení jeho osobnosti, vývoje, směřování, vnitřních i vnějších vlivů, včetně souvisejících faktorů a vazeb se sociálním prostředím v rovině materiální, kulturní i psychologické. Zvýšená pozornost je věnována užití etopedické diagnostiky v praxi.

Těžištěm této části je porozumění termínům: etopedická diagnostika, diagnóza, etopedické hodnocení, etopedické posouzení. Témata ke studiu: ovládnutí terminologie oboru, viz pojmy k zapamatování.

DOPORUČENÁ LITERATURA A JINÉ ZDROJE

HUTYROVÁ, M. *Etopedie pro výchovné pracovníky*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 45 s. . ISBN 80-244-1190-3

JANSKÝ, P. *Etopedie a etopedická diagnostika*, 2010. Materiál pouze pro studijní potřeby studentů UHK

PEŠATOVÁ, I. *Vybrané kapitoly z etopedie*. 1. díl, Klasifikace a diagnostika poruch chování. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2006. 72 s. ISBN 80-7372-087-6

SLOMEK, Z. *Etopedie*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. 2010. 96s. ISBN 978-80-86723-84-6 2010

ŠVARCOVÁ, E. *Vybrané kapitoly z etopedie a sociální patologie*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus. 2009. 162s. ISBN 978-80-7041-959-5.

ŠVARCOVÁ, E. *Úvod do etopedie*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus. 2002. 107s. ISBN: 80-7041-449-9

VÍTKOVÁ, M. *Integrativní speciální pedagogika*. Brno: Paido 2004. ISBN 80-7315-071-9

VOJTOVÁ, V. *Úvod do etopedie*. 1. vyd. Brno: Paido. 2008. 127s. ISBN 978-80-7315-166-9

VOJTOVÁ, V. *Kapitoly z etopedie I*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2004. 94s. ISBN 80-210-3532-3

KONTROLNÍ OTÁZKY A ÚKOLY

1. Na základě prostudovaných materiálů jednotlivé pojmy..
2. Vyhledejte alespoň dva autory, kteří se věnují přímo etopedické diagnostice.

Úkoly ke konzultaci:

3. Zapamatujte si jednotlivé pojmy včetně vysvětlení jejich podstaty.

Prostor pro odpovědi:

Odpovědi na otázky viz přednášky a doporučená literatura

Téma č. 2:

Cíle, postupy a struktura etopedické diagnostiky

ÚVOD A CÍL TÉMATU

Cílem tohoto okruhu je seznámit studenty podrobněji se strukturou etopedické diagnostiky a jejími základními cíli a postupy. Studenti získají přehled o cíli etopedické diagnostiky, věnují se postupům i struktuře teoreticky i na konkrétních příkladech, učí se hledat vhodná strategie řešení, seznamují se s výstupy etopedické diagnostiky i s individuálním programem osobnosti dítěte.

ZPŮSOB VYUKY:

Tématu je věnována pozornost v rozsahu 3 hodiny.

POJMY K ZAPAMATOVÁNÍ

Interaktivní přístup k etopedické diagnostice, situační analýza nevhodného chování, identifikace nevhodného sociálního chování, funkční analýza sociální narušenosti dítěte, strategie řešení, individuální program rozvoje osobnosti, diagnostika globální, parciální.

SHRNUTÍ A TÉMATA KE STUDIU

Studenti jsou seznámeni s cíly, podstatou a strukturou etopedické diagnostiky. Osvojují si, že cílem etopedické diagnostiky je vytvořit u ohrožených (sociálně handicapovaných) dětí diagnózu maladaptivního chování a na jejím základě vytvořit strategii účinného postupu vedoucího k nápravě. Rozeznávají etopedickou diagnostiku v širším slova smyslu odprevence a vyhledávání dětí s poruchami chování a emocí přes diagnostiku a reedukaci, resocializaci atd. až po následnou péči, i v užším slova smyslu, kdy se její struktura skládá především z:

1. Identifikace nevhodného chování (popis symptomů)
2. Situační analýzy (vymezení charakteristik situace, které mají největší vliv na daný druh sociálně narušeného chování dítěte)
3. Funkční analýzy (systémově kontextuální analýza sociální narušenosti, vytvářející hypotézu kauzálního modelu projevů, příčin a následků, s důrazem na sociální kontext a faktory, které mají vliv na rozvoj nebo udržování problémů)
4. Individuálního programu rozvoje osobnosti (stanovení edukačních priorit, cílů a metod, zaměřených na krátkodobý a střednědobý časový horizont – tj. především pro období pobytu dítěte v diagnostickém ústavu)
5. Fáze ověřování funkčnosti programu (jeho případná modifikace)
6. Etopedické diagnózy (vytváří model komplexního vyhodnocení sociální narušenosti a jejich symptomů), vychází z funkční analýzy, kdy po ověření modelu přijaté hypotézy, včetně ověření funkčnosti sestaveného individuálního programu, konkrétně formuluje základní etopedický problém, popisuje symptomy ve vztahu k jejich etiologii a aktuálnímu sociálnímu kontextu, včetně pravděpodobné prognózy dalšího vývoje)
7. Strategie řešení (výstupní koncepce programu rozvoje osobnosti, zaměřená na střednědobý a dlouhodobý časový horizont, tj. pro období následující po odchodu dítěte z diagnostického ústavu, vycházející z etopedické diagnózy a obsahující funkční dosažitelné cíle, edukační priority, konkrétní ověřené metody, včetně doporučení reedukačních, terapeutických a režimových přístupů).

Téma studentům přibližuje komplexní pohled na etopedickou diagnostiku z hlediska komplexní osobnosti dítěte a její využití pro praxi včetně osvojení si nových termínů a jejich významu. Dalším okruhem zájmu individuální program rozvoje osobnosti dítěte.

Témata ke studiu: nevhodné sociální chování a různé typy norem společnosti.

DOPORUČENÁ LITERATURA A JINÉ ZDROJE

HUTYROVÁ, M: *Etopedie pro výchovné pracovníky*. Olomouc :Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 45 s. ; 29 cm. ISBN 80-244-1190-3

JANSKÝ, P: *Etopedie a etopedická diagnostika*, 2010. Materiál pouze pro studijní potřeby studentů UHK

PEŠATOVÁ, I. *Vybrané kapitoly z etopedie*. 1. díl, Klasifikace a diagnostika poruch chování. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2006. 72 s. ISBN 80-7372-087-6

SLOMEK, Z. *Etopedie*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. 2010. 96s. ISBN 978-80-86723-84-6 2010

ŠTĚPÁNKOVÁ, L. *Střediska výchovné péče*. In VÍTKOVÁ, M. *Otázky speciálně pedagogického poradenství*. 1.vyd. MSD, Brno, 2003, ISBN 80-214-2359-5,

ŠVARCOVÁ, E. *Vybrané kapitoly z etopedie a sociální patologie*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus. 2009. 162s. ISBN 978-80-7041-959-5.
VOJTOVÁ, V. *Kapitoly z etopedie I*. 1.vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2004. 94s. ISBN 80-210-3532-3

KONTROLNÍ OTÁZKY A ÚKOLY

1. Uveďte strukturu etopedické diagnostiky
2. Objasněte podstatu funkční analýzy nevhodného sociálního chování dítěte.

Úkoly ke konzultaci:

3. Popište základní body osnovy individuálního programu rozvoje osobnosti dítěte

Prostor pro odpovědi:

Odpovědi na otázky viz přednášky a doporučená literatura

Téma č. 3:

**Model komplexní diagnostické činnosti
v diagnostickém ústavu**

ÚVOD A CÍL TÉMATU

Cílem tématu je nastínit studentům poslání a cíle diagnostických ústavů včetně jejich základní charakteristiky, rozdělení a funkce v dnešní době včetně vlivu moderních trendů. Studenti si osvojí využití etopedické diagnostiky v praxi.

ZPŮSOB VYUKY:

Téma je přednášeno v rámci výuky v rozsahu 3hodiny.

POJMY K ZAPAMATOVÁNÍ

Diagnostický ústav, diagnostické osy, interaktivní přístup, sociální narušenost dítěte, struktura závěrečné zprávy.

SHRNUTÍ A TÉMATA KE STUDIU

Obsahem okruhu je seznámení studentů s posláním a cíly diagnostických ústavů jako školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy včetně jejich základní charakteristiky a dělení a způsobu práce týmu odborníků. Studenti se seznamují na konkrétních případech s užitím etopedické diagnostiky, etopedické diagnózy včetně tvorby výstupní závěrečné zprávy o dítěti. Osvojují si legislativu i moderní trendy, charakteristické individuálním přístupem k dítěti a spoluprací s biologickou rodinou. Chápu pojem etopedická diagnóza jako výsledek etopedické diagnostiky, jejímž cílem, vyplývajícím z obsahového vymezení etopedie, je určení rozsahu, typu a stupně sociální narušenosti jedince a jeho problémového chování.

Studenti se v průběhu této části přednášky podrobně seznamují se základními posuzovanými oblastmi (diagnostické osy) v diagnostickém ústavu. Osvojují si znalosti integrativního přístupu, prostřednictvím kterého se získávají údaje do 5-ti základních oblastí- tj. posuzovacích os, potřebných ke stanovení etopedické diagnózy, tedy komplexního vyhodnocení sociální narušenosti dítěte v oblasti projevů odchylek nebo poruch chování a emocí, sociálního přizpůsobení a vztahů. Těmito osami jsou:

- a) Popis somatického stavu a přehled somatických, psychických, nebo psychosomatických poruch a nemocí. (tj. medicinsko biologické hledisko)
- b) Popis předcházejících náročných, zátěžových a stresových událostí - psychosociálních vlivů. (tj. psychodynamické hledisko)
- c) Hodnocení kvality fungování jedince v pracovní a sociální oblasti v relevantním období (cca 1 rok) před přijetím do speciálního školského zařízení, včetně popisu způsobu zvládnutí náročných a stresových situací. (tj. behaviorální hledisko)
- d) Psychologická diagnostická klasifikace (př.: porucha vyvolaná psychoaktivní látkou, hyperaktivní porucha chování...)
- e) Popis současných výrazných osobnostních vlastností, včetně způsobů zvládnutí stresu

DOPORUČENÁ LITERATURA A JINÉ ZDROJE

HUTYROVÁ, M: *Etopedie pro výchovné pracovníky*. Olomouc :

Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 45 s. ; 29 cm. ISBN 80-244-1190-3

JANSKÝ, P. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. 292 s. ISBN 978-80-7435-534-9

JANSKÝ, P. *Etopedie a etopedická diagnostika*, 2010. Materiál pouze pro studijní potřeby studentů UHK

PEŠATOVÁ, I. *Sociálně patologické jevy u dětí školního věku*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. 364s. ISBN 978-80-7372-291-3

ŠTĚPÁNKOVÁ, L. *Střediska výchovné péče*. In VÍTKOVÁ, M. *Otázky speciálně pedagogického poradenství*. 1.vyd. MSD, Brno, 2003, ISBN 80-214-2359-5, VEČERKA, K. et al. *Problémové děti ve školských výchovných zařízeních*. Praha, 2000. ISBN 80-86535-00-2

Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních (novelizován s účinností od 1.11.2012)

KONTROLNÍ OTÁZKY A ÚKOLY

1. Objasněte klíčové pojmy daného okruhu.
2. Popište podstatu a cíl diagnostických ústavů.

Otázky ke konzultaci:

1. Popište podstatu diagnostických os a jejich užití.

Prostor pro odpovědi:

Odpovědi na otázky viz přednášky a doporučená literatura

Téma č. 4:

Odborná činnost etopeda ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy

ÚVOD A CÍL TÉMATU

Cílem tématu je seznámit studenty s pracovní pozicí etopeda, jeho pracovními povinnostmi, zařazením dle Katalogu prací.

ZPŮSOB VÝUKY:

Tématu je věnována pozornost v omezeném rozsahu 2 hodiny.

POJMY K ZAPAMATOVÁNÍ

Etoped, přímá pedagogická činnost, etopedická "zakázka", analýza sociální narušenosti dítěte, reedukace, kompenzace, rehabilitace, resocializace v etopedii.

SHRNUTÍ A TÉMATA KE STUDIU

Podstatou této části tématu je seznámení studentů s osobou pedagoga-etopeda a jeho prací ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Studenti si osvojují znalosti, týkající se pracovní náplně a pracovního zařazení etopeda. Vědí, že těžiště práce etopeda je v analýze sociální narušenosti dítěte, přičemž rozsah a typ sociální narušenosti pracovník zkoumá na základě identifikace nevhodného chování, situační a funkční analýzy, které probíhají v rámci reedukace dítěte. Výsledkem práce je tvorba etopedické diagnózy jako součásti reedukačního procesu.

Studenti získávají znalosti, že garantem a vedoucím pracovníkem pedagogického týmu, odpovědným za komplexní zpracování a interpretaci zjištěných údajů, včetně tvorby efektivního resocializačního programu, je ve školských speciálních zařízeních právě speciální pedagog - etoped. Ten při své práci využívá metod speciální pedagogiky jako souhrnu postupů, kterých je v etopedii využito k dosažení cíle sociální integrace resocializací obtížně vychovatelného jedince.

Použití základních metod speciální pedagogiky má v etopedii svoji specifičnost. Studenti se učí je definovat a zabývají se jejich využitelností v konkrétní praxi. Reedukace je založena na odstraňování negativních jevů v životě narušených jedinců, orientuje se na nahrazení motivací disociálního či antisociálního chování, vytváření nových pozitivních hodnotových orientací mravně narušených, přijímání společenských norem a zařazení do společenského života. Kompenzace je v etopedii chápána jako náhrada původního patologického prostředí vhodným, odstranění citové karence sycením citových potřeb. Rehabilitace - zajišťuje působení na celou osobnost postiženého jedince, úpravu životního prostředí, společenských vztahů, profesionální orientaci a pracovní začlenění defektních jedinců. Rehabilitace směřuje k optimálnímu společenskému a pracovnímu zařazení. V této fázi si jedinec ověřuje v přirozených podmínkách efektivnost nacvičeného chování, postupně se osamostatňuje /od samostatných vycházek, přes pracovní výchovné skupiny, podmíněčné propuštění po ukončení ústavní výchovy/. Přechod musí být plynulý, aby se překlenula adaptace do reálného života.

DOPORUČENÁ LITERATURA A JINÉ ZDROJE

JANSKÝ, P. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. 292 s. ISBN 978-80-7435-534-9

JANSKÝ, P. *Etopedie a etopedická diagnostika*, 2010. Materiál pouze pro studijní potřeby studentů UHK

PEŠATOVÁ, I. *Sociálně patologické jevy u dětí školního věku*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. 364s. ISBN 978-80-7372-291-3

PEŠATOVÁ, I. *Vybrané kapitoly z etopedie*. 1. díl, Klasifikace a diagnostika poruch chování. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2006. 72 s. ISBN 80-7372-087-6

ŠTĚPÁNKOVÁ, L. *Střediska výchovné péče*. In VÍTKOVÁ, M. *Otázky speciálně pedagogického poradenství*. 1.vyd. MSD, Brno, 2003, ISBN 80-214-2359-5

ŠVARCOVÁ, E. *Vybrané kapitoly z etopedie a sociální patologie*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus. 2009. 162s. ISBN 978-80-7041-959-5.

VEČERKA, K. et al. *Problémové děti ve školských výchovných zařízeních*. Praha, 2000. ISBN 80-86535-00-2

VOJTOVÁ, V. *Přístupy k poruchám emocí a chování v současnosti*. 1. vyd. Brno: MU. 2008. ISBN 978 – 80- 210-4573-6

Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních (novelizován s účinností od 1.11.2012)

KONTROLNÍ OTÁZKY A ÚKOLY

1. Definujte metody, vysvětlete podrobněji význam rehabilitační fáze.
2. Jaké je základní těžiště práce pedagoga - etopeda?

Úkoly pro konzultaci:

1. Jaké je rozdělení školských výchovných zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a jakou úlohu hraje diagnostický ústav?

Prostor pro odpovědi:

Odpovědi na otázky viz přednášky a doporučená literatura

ÚVOD A CÍL TĚMATU

Cílem tématu je seznámit studenty s poruchami chování a emocí, způsoby dělení, přístupu pedagoga - etopeda k dětem s poruchami chování včetně konkretizace na příslušné kazuistice.

ZPŮSOB VYUKY:

Tématu je věnována pozornost v rozsahu 2 hodin.

POJMY K ZAPAMATOVÁNÍ

Porucha chování, etiologie poruchy, kritéria dělení, MKN 10, WHO, poruchy disociální, asociální, antisociální, symptomy poruch chování a emocí, kazuistika dítěte, anamnéza, diagnóza, prognóza.

SHRNUTÍ A TĚMATATA KE STUDIU

Studenti si procvičují znalosti z předmětu Etopedie, týkající se poruchy chování ve zdravotnickém kontextu a dle kritérií MKN 10. Vědí, že poruchy chování u dětí definovány jako opakující se a trvalý (nejméně 6 měsíců) vzorec disociálního, agresivního a vzdorovitého chování, které porušuje sociální normy a očekávání přiměřená věku dítěte, nikoliv takové projevy chování, které jsou krátkodobé, nestabilizované, nebo vyplývají z dětské nezralosti. Jako důležité vidí posuzovací hledisko norem a zralosti dítěte, neboť dle těchto kritérií se o poruchu chování nejedná, pokud jedinec nedodrhuje sociální normy platné v dané společnosti z důvodů neschopnosti pochopit jejich význam.

Studenti se dále seznamují s dalšími aspekty etopedické diagnostiky - osvojují si znalosti, že etopedická diagnostika doplňuje, rozšiřuje a navazuje na klasifikační systémy ve smyslu identifikace speciální potřeby a využití speciálně pedagogických nápravných metod péče a nedílnou součástí jejího výstupu, důležitou pro další rozvoj dítěte, je prognóza. Učí se vytvářet konkrétní kazuistiku dítěte se zaměřením především na anamnézu, diagnózu a prognózu.

Výstupem závěrečného tématu přednášky kromě uvedených poruch chování a emocí je závěr, že je etopedie samostatným vědním oborem, s vlastními metodami a specifickými cíly, je potřebné v rámci komplexního přístupu k ohroženým dětem a jejich rehabilitace aplikovat principy multidimenzionální péče, zahrnující při posuzování a hodnocení jejich problémů nejen hlediska speciálně pedagogická, ale i zdravotní, sociální, včetně praktického posouzení funkčních schopností, protože i poskytovaná péče v sobě nutně zahrnuje zdravotní, sociální i pedagogickou dimenzi. Tento celostní přístup v sobě obsahuje současně potenciál k překonání oborových a

terminologických bariér a rizik, vyplývajících z nezávisle aplikovaných pohledů, jejichž důsledkem bývá kromě jiného i definiční a pojmová zmatenost.

DOPORUČENÁ LITERATURA A JINÉ ZDROJE

JANKŮ, K. *Dítě s poruchou chování a emocí*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita. 2009. 80s. ISBN 978-80-7368-764-9

JANSKÝ, P. *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. 292 s. ISBN 978-80-7435-534-9

JANSKÝ, P. *Etopedie a etopedická diagnostika*, 2010. Materiál pouze pro studijní potřeby studentů UHK

PEŠATOVÁ, I. *Sociálně patologické jevy u dětí školního věku*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. 364s. ISBN 978-80-7372-291-3

PEŠATOVÁ, I. *Vybrané kapitoly z etopedie*. 1. díl, Klasifikace a diagnostika poruch chování. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2006. 72 s. ISBN 80-7372-087-6

ŠTĚPÁNKOVÁ, L. *Střediska výchovné péče*. In VÍTKOVÁ, M. *Otázky speciálně pedagogického poradenství*. 1.vyd. MSD, Brno, 2003, ISBN 80-214-2359-5,

ŠVARCOVÁ, E. *Vybrané kapitoly z etopedie a sociální patologie*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus. 2009. 162s. ISBN 978-80-7041-959-5.

VEČERKA, K. et al. *Problémové děti ve školských výchovných zařízeních*. Praha, 2000. ISBN 80-86535-00-2

VOJTOVÁ, V. *Inkluzivní vzdělávání žáků v riziku a s poruchou chování jako perspektiva kvality života v dospělosti*. Brno: Muni press. 2010. ISBN 978 – 80-210-5159-1

VOJTOVÁ, V. *Přístupy k poruchám emocí a chování v současnosti*. 1. vyd. Brno: MU. 2008. ISBN 978 – 80- 210-4573-6

Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních (novelizován s účinností od 1.11.2012)

KONTROLNÍ OTÁZKY A ÚKOLY

1. Definujte poruchu chování a emocí, využijte více způsobů dělení
2. Jaký je rozdíl v umístění dítěte s poruchou chování a emocí v diagnostickém ústavu a ve SVP?

Prostor pro odpovědi:

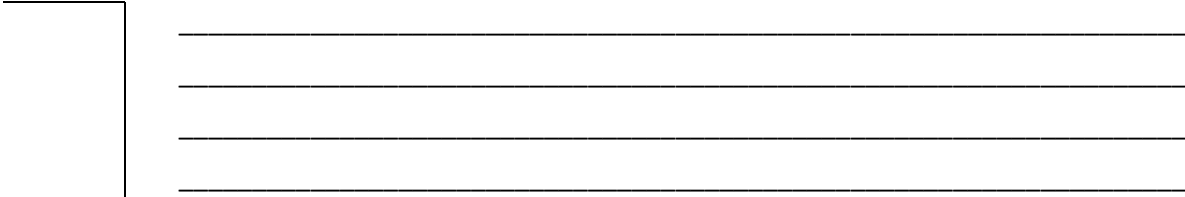

Odpovědi na otázky viz přednášky a doporučená literatura